

INFORMATOR ZA EDUKANTE

Četvorogodišnji program iz konstruktivističke psihoterapije

1. O nama – regionalna saradnja dve škole

 Edukativni centar za konstruktivističke pravce u psihoterapiji, Srbija i

 Asocijacija za konstruktivizam, Crna Gora

čine jedinstvenu **regionalnu saradnju dve škole** koje rade po **istom kurikulumu**, sa **istim timom edukatora i supervizora** i zajedničkim standardima rada.

Naš cilj je **razvijanje savremenog konstruktivističkog modaliteta psihoterapije u regionu**, kroz program koji je usklađen sa međunarodnim profesionalnim standardima i otvoren za stručnjake iz različitih zemalja.

Program je usklađen sa profesionalnim standardima **European Association for Psychotherapy (EAP)** i prati kriterijume za sticanje **European Certificate of Psychotherapy (ECP)** kroz **TAC/EWOC proceduru**.

Edukacija kombinuje teorijski rad, praktične veštine, superviziju, lično iskustvo i profesionalni razvoj kroz četiri godine kontinuiranog učenja.

2. Teorijske osnove programa

2.1. Konstruktivistički teorijski okvir

Edukacija se zasniva na savremenim **humanističko-iskustvenim** i **postmodernim** teorijama koje polaze od pretpostavke da ljudi **aktivno konstruišu značenja i identitet**. Konstruktivistička psihoterapija predstavlja **meta-teorijski okvir** koji objedinjuje više škola i pravaca.

2.2. Osnovne tradicije na kojima se program zasniva

1. **Personal Construct Psychology (PCP)** – George Kelly
2. **Narativni konstruktivizam** – Guidano, Neimeyer, Botella
3. **Socijalni i radikalni konstruktivizam** – Maturana, Varela, Watzlawick, Gergen
4. **Dijaloški i relacijski pristupi** – Anderson, Shotter, Hermans

Ovaj teorijski korpus integriše **iskustvene, narativne, sistemske i relacione prakse** i čini konstruktivističku psihoterapiju jedinstvenim, naučno utemeljenim modalitetom u međunarodnoj psihoterapijskoj zajednici.

3. Ciljevi edukacije

Program ima za cilj da edukantima obezbedi razvoj **profesionalnih i ličnih** kompetencija.

3.1. Profesionalne kompetencije

Edukacija osposobljava edukante za:

- razumevanje konstruktivističke epistemologije i njene primene u kliničkom radu
- razvoj terapijskog dijaloga, kolaborativnog odnosa i refleksivnosti
- primenu kliničkih intervencija u skladu sa konstruktivističkim modalitetom
- samostalno vođenje terapijskog procesa u etičkom i profesionalnom okviru

3.2. Lične kompetencije

Program podstiče:

- razvoj ličnog stila terapeuta
- produbljivanje samo-refleksije i emocionalne stabilnosti
- razumevanje rada sopstvenih konstrukata u terapijskom odnosu

4. Struktura i trajanje programa

Program traje **4 godine** i obuhvata sve elemente koje zahtevaju **EAP i TAC/EWOC** standardi.

4.1. Ukupna satnica (EAP minimumi + standardi škole)

1. Teorijska nastava i radionice – min. 600 sati (teorijska nastava 240 sati + radionice 360 sati)

2. Grupna i individualna supervizija – min. 150–200 sati

- grupna supervizija: najmanje 100 sati
- individualna supervizija: najmanje 50 sati (dodatni sati po potrebi)

3. Lična psihoterapija – min. 250 sati

- individualna ili grupna
- preporučuje se kontinuirani rad tokom cele edukacije

4. Praksa sa klijentima – min. 500 sati

- vođenje psihoterapijskog procesa pod supervizijom
- evidencija i dokumentacija rada

5. Ostali oblici učenja – (računaju se u radioničarske sate)

- diskusione grupe
- rad u saradnji sa mentorom
- učešće na konferencijama, seminarima i letnjim školama

Ukupno: 1550–1800+ sati, u skladu sa standardima za sticanje **ECP sertifikata**.

(Napomena: škola može imati i višu satnicu od minimalne, što je u skladu sa TAC standardima.)

5. Supervizija

Supervizija predstavlja jedan od ključnih razvojnih, zaštitnih i profesionalnih procesa u edukaciji iz konstruktivističke psihoterapije. Njena uloga je da obezbedi **etičku, kompetentnu i refleksivnu psihoterapijsku praksu** u skladu sa standardima **European Association for Psychotherapy (EAP)** i kriterijumima **TAC/EWOC** akreditacije.

5.1. Svrha i principi supervizije

5.1.1. Integracija teorije, metodologije i prakse

Supervizija omogućava edukantima da povežu konstruktivističke teorijske osnove sa realnim kliničkim situacijama.

Kroz supervizijski proces edukanti:

- primenjuju konstruktivističke koncepte u kliničkom radu
- uče da formulišu slučajeve kroz lične konstrukte klijenta i dijagnostičke konstrukte
- promišljaju terapijske odluke u skladu sa modalitetom
- razvijaju terapijski dijalog i fleksibilnost u procesu promene

5.1.2. Razvoj profesionalnog identiteta

Supervizija je prostor u kojem edukant istražuje:

- sopstvene vrednosti i pretpostavke
- relacijski stil u terapiji
- emocionalne reakcije i lične konstrukte
- odgovornost i granice u terapijskom odnosu

Cilj je formiranje **koherentnog, zrelog i refleksivnog terapeuta konstruktivističke orijentacije**.

5.1.3. Kontinuirani razvoj i profesionalna odgovornost

Supervizija podržava:

- kontinuirano učenje
- primanje i davanje povratne informacije
- samoevaluaciju i kliničko promišljanje
- razvoj kompetencija u skladu sa fazom edukacije

Istovremeno postavlja kulturu **profesionalne odgovornosti, otvorenosti za rast i transparentnosti**.

5.1.4. Obezbeđenje kvaliteta edukacije

Supervizija je mehanizam za praćenje standarda škole. Supervizori u saradnji sa edukativnim timom prate:

- usvajanje ključnih kompetencija
- profesionalne granice i etičko ponašanje
- napredovanje kroz različite razvojne faze
- spremnost edukanta za samostalni rad

5.1.5. Temeljni principi supervizije

- **Konstruktivistička kolaboracija** – supervizija je dijaloški, ne-hijerarhijski proces zajedničkog istraživanja značenja, izbora i terapijskih odluka.
- **Zaštita klijenta** – dobrobit i sigurnost klijenta su centralni prioritet svake supervizijske aktivnosti.
- **Etička odgovornost** – supervizija se sprovodi u skladu sa EAP smernicama i Etičkim kodeksom škole.
- **Razvojna uloga** – supervizija je prilagođena fazi razvoja edukanta i prati postepeno sticanje kompetencija.
- **Transparentnost i odgovornost** – ciljevi, kriterijumi evaluacije i očekivanja jasno su komunicirani edukantima.
- **Refleksivna praksa** – podstiče se promišljanje sopstvenih konstrukata, reakcija i pozicioniranja terapeuta.
- **Kulturna i kontekstualna osetljivost** – u superviziji se uvažava raznolikost klijenata, konteksta i sistema konstrukata.

5.2. Tipovi supervizije

Edukacija obuhvata više oblika supervizije, pri čemu svaki doprinosi različitim aspektima profesionalnog razvoja. Svi oblici su usklađeni sa EAP standardima i raspoređeni prema godinama edukacije.

5.2.1. Individualna supervizija

Svrha

Individualna supervizija omogućava detaljnu analizu kliničkog rada edukanta, uključujući:

- proces i dinamiku terapije
- korišćenje konstruktivističkih teorijskih pojmova u praksi
- lične konstrukte terapeuta koji utiču na terapijski odnos
- etičke izazove i profesionalnu odgovornost

Karakteristike

- sastanci 1:1 sa supervizorom
- analiza slučajeva
- primena konstruktivističkih teorijskih pojmova u formulaciji slučaja
- rad na emocionalnim i refleksivnim aspektima terapeuta

Kada počinje?

- od 3. godine naprednog kuras, kada edukanti počinju da rade sa klijentima pod supervizijom, nakon završene 2. godine edukacije i položenog ispita za početak rada sa klijentima
- nastavlja se tokom cele 4. godine, sve do završnog ispita

Fokus učenja

- napredna klinička formulacija slučajeva i primena teorijskog znanja u praksi
- produblјivanje refleksivnog kapaciteta
- etička analiza i sigurnost rada
- razvoj profesionalnog integriteta i stila terapeuta

5.2.2. Grupna supervizija

Svrha

Grupna supervizija omogućava:

- zajedničko učenje i razmenu perspektiva
- razvijanje relacijskih i dijaloških kompetencija
- iskustvo konstruktivističkog multiperspektivnog sagledavanja slučaja
- jačanje profesionalnog identiteta kroz zajednicu

Karakteristike

- grupe do 12 edukanta (unutar veće grupe koja sluša i uključuje se po potrebi)
- vođena od strane supervizora
- prikazi slučajeva, refleksivne grupe, dijaloške tehnike
- zajedničko ispitivanje konstrukata terapeuta i klijenta

Kada počinje?

- od 1. godine višeg kursa: iskustvena i pre-klinička grupna supervizija - slušanje izlaganja edukanta koji rade pod supervizijom uz učestvovanje u grupnim diskusijama
- obavezna izlaganja slučajeva od 3. godine višeg kursa, kada edukanti počinju da rade sa klijentima pod supervizijom, nakon završene 2. godine edukacije i položenog ispita za početak rada sa klijentima
- nastavlja se tokom cele 4. godine, sve do završnog ispita

Fokus učenja

- učenje iz različitih perspektiva (ukorenjeno u konstruktivizmu)
- jačanje samopouzdanja i profesionalne fleksibilnosti
- razvijanje zajedničkog jezika modaliteta
- formuliranje slučaja u dijaloškom i kolaborativnom okviru

5.2.3. Peer supervizija (strukturisana)

Svrha

Peer supervizija služi kao dopunski oblik učenja, koji jača:

- autonomnu refleksivnost
- profesionalnu komunikaciju
- sposobnost davanja i primanja povratne informacije

Karakteristike

- male grupe edukanta prema unapred definisanoj strukturi
- vodi se po priručniku odobrenom od strane Edukativnog odbora škole
- ne ulazi u zvanične supervizijske sate
- bezbedan prostor za istraživanje kliničkih dilema

Fokus učenja

- razvoj unutrašnjeg „supervizijskog glasa“
- integracija povratnih informacija u lični terapijski stil
- jačanje profesionalne autonomije

5.2.4. Vanredna / ad hoc supervizija (zaštitna funkcija)

Svrha

Ova vrsta supervizije obezbeđuje hitnu podršku u situacijama koje uključuju:

- povećani klinički rizik
- etičke dileme
- narušavanje terapijskog odnosa
- lične okolnosti terapeuta koje utiču na praksu

Karakteristike

- dostupna na zahtev edukanta
- sprovode je imenovani supervizori ili članovi Etičkog odbora
- obezbeđuje neprekidnu sigurnost klijenta i profesionalnu podršku edukantu

Edukanti se usmeravaju da tokom procesa edukacije mogu da **biraju supervizore za individualnu i vanrednu** superviziju prema svom nahođenju i **nisu obavezni da sve sate ispunjavaju kod jednog supervizora**. Ohrabruje se saradnja sa različitim supervizorima u školi, u skladu sa njihovim specifičnim oblastima kompetentnosti i ličnim afinitetima edukanata.

Ograničenje: uloga supervizora i psihoterapeuta se **ne sme preklapati**.

6. Lična psihoterapija

Lični psihoterapijski rad predstavlja jedan od ključnih elemenata profesionalnog razvoja u konstruktivističkoj psihoterapiji. U skladu sa standardima **European Association for Psychotherapy (EAP)**, svaki edukant je u obavezi da tokom edukacije ostvari **minimum 250 sati lične psihoterapije**, pri čemu **najmanje 50%** tih sati mora biti ostvareno **nakon početka rada sa klijentima** pod supervizijom.

Vrste lične terapije

Edukant može ostvariti obavezne sate kroz:

- **grupnu psihoterapiju**, ili
- **individualnu psihoterapiju**,

u zavisnosti od svojih potreba, preferencija i faze profesionalnog razvoja.

Grupna psihoterapija koju obezbeđuje škola

Škola obezbeđuje listu terapeuta kod kojih edukanti mogu pohađati **grupnu psihoterapiju**, a učešće u ovim grupama **uključeno je u cenu školarine**. Rad u grupi omogućava:

- istraživanje sopstvenih konstrukata u interakciji sa drugima,
- razvoj refleksivnosti i uvida kroz grupnu dinamiku,
- učenje o sebi kao terapeutu kroz iskustvo pripadanja, razmene i dijaloga.

Mogućnost izbora drugog terapeuta

Ukoliko edukant ne želi da učestvuje u grupama koje obezbeđuje škola ili već ima započet lični terapijski proces, može odabrati **drugog terapeuta** — grupnog ili individualnog.

Uslov za priznavanje sati lične terapije je da terapeut:

- poseduje **sertifikat završene psihoterapijske edukacije koja zadovoljava EAP standarde**,
- radi u modalitetu ili modalitetima kompatibilnim sa profesionalnim i etičkim zahtevima psihoterapijske prakse.

Svrha lične psihoterapije

Lični rad omogućava edukantu da:

- istraži sopstvene konstrukte, emocionalne procese i obrasce relacijskog funkcionisanja,
- razvije stabilan profesionalni identitet,
- prepozna lične reakcije i granice u radu sa klijentima,
- ojača refleksivnost i terapeutsku prisutnost,
- razvije kapacitete za samoregulaciju, uvid i promenu.

Lična psihoterapija je temelj na kome se gradi profesionalna etika, terapeutska zrelost i kapacitet za susret sa iskustvima klijenata na način koji je siguran, kompetentan i transformativan.

7. Mentorski rad

Svi edukatori i supervizori u procesu edukacije (osim predavača u okviru međunarodne saradnje) mogu biti mentori. Edukanti se pozivaju da **sami izaberu mentora** u određenim fazama učenja i prolaska kroz edukativni proces.

Ohrabruje se da edukanti tokom godina edukacije sarađuju sa **različitim mentorima**, u skladu sa:

- specifičnim stručnim usmerenjem mentora
- temama i oblastima za koje je edukantu potrebna podrška
- fazom rada na završnom radu i profesionalnom profilu

8. Prava i obaveze edukanta

8.1. Obaveze edukanta

Edukant je dužan da:

- redovno pohađa edukaciju i superviziju, kao i da ima kontinuirani lični psihoterapijski rad
- vodi dokumentaciju o klijentima u skladu sa etičkim standardima (logbook prema standardu škole)
- dostavi svoje beleške (logbook) na uvid jednom u 6 meseci, na zahtev supervizora ili mentora
- poštuje Etički kodeks škole i pravila profesionalnog ponašanja
- blagovremeno izmiruje svoje obaveze prema školi
- održava profesionalne granice i etičke standarde rada

8.2. Prava edukanta

Edukant ima pravo da:

- dobije kvalitetnu edukaciju prema evropskim standardima
- traži dodatna objašnjenja, mentorstvo i podršku
- uloži primedbu ili žalbu Upravnom odboru ili Etičkom odboru škole
- dobije transparentne kriterijume evaluacije i sertifikacije

9. Evaluacija i napredovanje

8.1. Uslovi za prelazak u narednu godinu

- redovno pohađanje nastave
- zadovoljavajući nivo supervizijskog rada
- evidentirana individualna terapija
- aktivno učešće u diskusijama, vežbama i refleksivnim zadacima

9.2. Ispit za početak rada sa klijentima

Ispit za početak rada sa klijentima polaže se **posle odslušane 2. godine edukacije** (20 teorijskih edukacija i 20 grupnih supervizija) i sastoji se od:

- provere osnovnih teorijskih znanja potrebnih za početak psihoterapijske prakse
- demonstracije osnovnih konstruktivističkih tehnika rada u jednostavnim prikazima seanse

Ispit za početak rada sa klijentima mogu polagati edukanti koji imaju završene **humanističke studije** ili **propedevtiku** koja je u skladu sa propisanim standardima EAP-a.

9.3. Seminarski radovi na kraju 2. i 3. godine

Na kraju **2. i 3. godine edukacije**, edukanti imaju obavezu da napišu **kratki seminarski rad**, koji može biti:

- **teorijski rad** (analiza ili komparacija konstruktivističkih koncepata, razvoj određenog modela, integracija literature), ili
- **praktični rad** (prikaz slučaja, analiza terapijske intervencije, refleksija o procesu i konstrukcijama klijenta ili terapeuta).

Temu rada edukant **samostalno bira**, u skladu sa svojim interesovanjima i oblastima koje želi da produbi. Mentor pruža podršku u smislu refleksije, konceptualnog i metodološkog usmeravanja i praćenja procesa učenja, ali **edukant samostalno pronalazi relevantnu literaturu, bira izvore i uči da pravilno koristi već postojeća znanja i povezuje ih sa sopstvenim idejama.**

9.4. Završna evaluacija za sertifikat

Završna evaluacija obuhvata:

- završni rad
- propisani broj sati teorije, supervizije, prakse i lične terapije
- završni razgovor pred ispitnim timom

10. Prisustvo, izostanci i pauze u edukaciji

Dopušten je ograničen broj izostanaka (**do 20% godišnje nastave**).

U slučaju propuštanja 20% nastave edukant je u obavezi da napiše **seminarski rad** na temu koju odredi mentor; po odbrani seminara priznaju mu se sati edukacije za celu školsku godinu.

Edukacija se može „**zamrznuti**“ jednom u toku edukativnog procesa, najduže u trajanju do **12 meseci** (bez provere znanja pri povratku).

U slučaju zamrzavanja statusa, edukant o tome obaveštava tim edukatora i administraciju najkasnije 15 dana ranije. Razlozi za zamrzavanje ne moraju biti navedeni.

Ukupni prekid može biti najviše **3 godine** tokom celog programa, a po povratku nakon dužeg prekida, tim edukatora može tražiti proveru znanja.

Ukoliko edukant napravi pauzu dužu od 3 godine u obavezi je da pohađa ponovo osnovni kurs i polaže ispit za početak rada sa klijentima.

11. Završetak programa i sertifikacija

Po ispunjenju svih kriterijuma, edukant stiže:

Sertifikat psihoterapeuta konstruktivističke orijentacije, sa mogućnošću apliciranja za **European Certificate of Psychotherapy (ECP)** preko TAC/EWOC procedure kada škola dobije EAPTI status.

12. Viši kurs iz konstruktivističke psihoterapije

Viši kurs predstavlja centralni deo četvorogodišnjeg programa za sticanje zvanja psihoterapeuta konstruktivističke orijentacije. Namenjen je edukantima koji su završili **osnovni nivo** i spremni su za dublji teorijski i klinički rad.

Program je u potpunosti usklađen sa standardima **EAP**, kako po broju obaveznih sati teorije, prakse i supervizije, tako i po profesionalnim i etičkim zahtevima.

12.1. Profesionalni i etički standardi

Tim edukatora obezbeđuje:

- visok nivo teorijskog znanja
- zrelo profesionalnost u radu sa klijentima, edukantima i kolegama
- aktivno učešće u edukativnom procesu kroz mentorstvo i podršku

Viši kurs podrazumeva **kontinuirano učenje, refleksivnost** i jasno opredeljenje za **etičku i odgovornu psihoterapijsku praksu**.

12.2. Teorijski okvir i modalitetna konzistentnost

Edukacija je modalitetno usklađena i zasniva se na **Psihologiji ličnih konstrukata Georgea A. Kellyja**, koja predstavlja osnovu našeg pristupa. Na ovom temelju razvija se drugi sloj znanja i prakse:

- savremeni konstruktivistički, narativni i sistemski pravci
- modeli psihološke promene i terapijske intervencije koji direktno proizlaze iz Kelijeve teorije ili se na nju nadovezuju

12.3. Edukatori i međunarodna saradnja

Program vode psihoterapeuti sa dugogodišnjim kliničkim i supervizijskim iskustvom. Dodatni kvalitet programa je **saradnja sa međunarodnim predavačima** – vodećim evropskim stručnjacima iz oblasti konstruktivističke psihoterapije – koji edukantima pružaju mogućnost neposrednog učenja od istaknutih teoretičara i kliničara.

12.4. Uslovi upisa na viši kurs

Formalno obrazovanje

- najmanje trogodišnje visoko obrazovanje (180 ECTS), u skladu sa smernicama EAP-a

Predznanje iz konstruktivizma

- završen Osnovni kurs konstruktivističke psihoterapije, ili
- drugi uvodni modul iz konstruktivizma u relevantnim školama

Kandidati iz drugih konstruktivističkih škola i srodnih modaliteta

Viši kurs je otvoren i za edukante koji dolaze:

- iz drugih konstruktivističkih škola
- iz srodne modaliteta koji dele iskustvene, narativne, konstruktivističke ili sistemske principe

Sati edukacije se priznaju u meri u kojoj su komplementarni sa našim programom, u skladu sa EAP smernicama o prelascima između edukacija. Na osnovu prethodnog iskustva edukant se može uključiti u odgovarajuću godinu edukacije, uz eventualno dopunjavanje znanja uz podršku mentora.

13. Školarina

Školarina se može plaćati **mesečno, kvartalno ili za celu školsku godinu**. Školska godina traje **10 meseci**, od januara do decembra, sa letnjom pauzom u julu i avgustu.

Iznos školarine za školsku 2026. godinu (januar–decembar) iznosi 183 EUR mesečno, tokom 10 meseci (u dinarskoj protivvrednosti).

13.1. Školarina obuhvata:

- ✓ teorijske edukacije (jednom mesečno)
- ✓ grupne supervizije (jednom mesečno)
- ✓ individualne supervizije (prema potrebi edukanta)
- ✓ diskusione grupe (dva puta mesečno)
- ✓ **32 radioničarska sata godišnje**
- ✓ grupnu psihoterapiju u okviru škole (4 puta mesečno tokom 10 meseci, min. 32 susreta x 2 sata)
- ✓ ispit za početak samostalnog rada sa klijentima (nakon 2. godine edukacije)
- ✓ mentorski rad tokom cele edukacije (sastanci prema potrebama edukanta)

13.2. Školarina ne obuhvata:

- ✗ individualnu ličnu psihoterapiju
- ✗ konferencije, stručne seminare i eksterne događaje
- ✗ Letnju školu konstruktivističke psihoterapije
- ✗ dodatne radionice preko uključenih 32 sata godišnje
- ✗ **završni ispit** (uključuje dva edukatora škole i jednog eksternog evaluatora)
 - *cena završnog ispita iznosi 150 EUR*

13.3. Dodatne napomene

Ukoliko edukant ne želi da iskoristi mogućnost grupne terapije koju škola obezbeđuje kod nekog od ponuđenih psihoterapeuta, može ove sate ispuniti u bilo kojoj drugoj **grupnoj ili individualnoj konstruktivističkoj psihoterapiji**, kod psihoterapeuta sa sertifikatom koji potvrđuje završenu edukaciju prema EAP standardima. U tom slučaju **iznos školarine ostaje nepromenjen**.

Nakon što edukant ispuni sve obavezne sate iz teorijske nastave, supervizija, prakse i ostalih segmenata, te ostane samo u fazi **individualnih supervizija i mentorsko-istraživačkog rada** do polaganja završnog ispita, cena školarine se umanjuje na:

- **80 EUR mesečno (u dinarskoj protivvrednosti).**

Visina školarine utvrđuje se na početku školske godine i ostaje ista tokom te godine, a za narednu školsku godinu može biti korigovana u skladu sa rastom troškova i ekonomskim promenama.

14. Edukatori

U programima centara učestvuju vodeći predstavnici savremenih konstruktivističkih i sistemskih pravaca čiji rad oblikuje današnju konstruktivističku psihoterapijsku zajednicu u regionu i Evropi. Njihova posvećenost teoriji, istraživanju i kliničkoj praksi obezbeđuje visok standard edukacije i podržava razvoj svakog edukanta u pravcu lične i profesionalne transformacije.

Edukatori, supervizori, terapeuti:

Ana Rajković

Danijela Norlov

Nikola Golubović

Jelena Pavlović

Bojan Vuković (EFT Centar)

Michal Jasinski i saradnici

(Coherence Psychology Institute, USA saradnja)

Luis Botella

(Ramon Llull University, Barcelona, Spain)

Saradnici u edukaciji:

Dragan Vesić (edukator, terapeut)

Zorica Miljković (ind. supervizor, terapeut)

Enes Ahmedov (edukator, terapeut)

Danijela Wang (ind. supervizor, terapeut)

Edukativni centar za konstruktivističke pravce u psihoterapiji, Srbija i

Asocijacija za konstruktivizam, Crna Gora